

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Гончар В.О.

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Ананьєва О.О.

кандидат економічних наук, доцент,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

Штучний інтелект (ШІ) стає ключовим фактором трансформації економічного середовища підприємств і може значно прискорити реалізацію Цілей сталого розвитку (ЦСР), які мають на меті забезпечити потреби нинішнього покоління без шкоди для майбутніх. Інтеграція технологій ШІ у виробничі та управлінські процеси здатна підвищити продуктивність, оптимізувати витрати та зменшити негативний вплив на довкілля.

За даними Звіту про Цілі сталого розвитку за 2024 рік зростає цифровізація населення, оскільки доступ до інтернету мають 5,4 млрд людей, а ринок праці і виробництва динамічно трансформується під впливом ШІ [1, с. 3]. Для підприємств це означає нові можливості підвищити ефективність та інноваційність, але й необхідність адаптуватися до трансформації робочих місць та конкурентоспроможності.

У межах сталого розвитку ШІ розглядається як потужний інструмент, який може оптимізувати процеси та знизити втрати ресурсів. За словами Юрченко Г. та Лєсьо А. зростаюча інтеграція ШІ в економіку відкриває нові можливості для підвищення якості життя, створення робочих місць й сталого розвитку [2, с. 199].

Міжнародні організації також визнають потенціал ШІ у прискоренні досягнення ЦСР. Наприклад, UN Global Compact [3]

вiдзначає, що ШІ може прискорити прогрес щодо всiх 17 Цiлей сталого розвитку та виокремлює ключовi взаємозв'язки разом iз ризиками, якi вiдображенi у таблицi 1.

Таблиця 1

Ключовi взаємозв'язки технологiй ШІ та ЦСР

ЦСР	Сутнiсть впливу ШІ
№6 «Чиста вода та належнi санiтарнi умови»	Виявлення витокiв, оптимiзацiя використання та покращення водоочисних споруд.
№7 «Доступна та чиста енергiя»	Використання енергiї великими моделями штучного iнтелекту значно сприяє викидам вуглецю, якщо ним не керувати сталим чином.
№8 «Гiдна праця та економiчне зростання»	Сприяння у створеннi робочих мiсць у кiлькох секторах, але поява ризикiв для вразливих працiвникiв, якi необхiдно вирiшити.
№10 «Скорочення нерiвностi»	Моделi штучного iнтелекту, навченi на нерепрезентативних даних, посилюють нерiвнiсть у доступi до послуг або працевлаштування.
№13 «Пом'якшення наслiдкiв змiни клiмату»	Моделi на основi ШІ покращують прогнозування клiмату, пiдтримують системи раннього попередження та оптимiзують впровадження вiдновлюваної енергiї.
№16 «Мир, справедливiсть та сильнi iнститути»	ШІ може виявляти шахрайство, посилювати прозорiсть та пiдтримувати доступ до правосуддя, але також викликає занепокоєння щодо стеження та упередженостi, що вимагає вiдповiдального управлiння.

Джерело: розроблено авторами за даними [3]

Таким чином технологiї ШІ тiсно пов'язанi з концепцiєю сталого розвитку i можуть прискорити перехiд до справедливого, iнклюзивного i сталого свiту.

Дослiджуючи взаємозв'язок ЦСР, ШІ та економiчного середовища пiдприємств можна виокремити, що однiєю iз ключових можливостей є оптимiзацiя енергоспоживання та ресурсiв пiдприємства. Наприклад, ML-моделi (моделi машинного навчання) можуть прогнозувати пiковi

навантаження електромережі та автоматично регулювати споживання, що відповідає Цілі 7 «Доступна чиста енергія».

Системи для прогнозування попиту дозволяють оптимізувати виробничі графіки і мінімізувати відходи для виконання Цілі 12 «Відповідальне споживання та виробництво» та Цілі 9 «Індустрія, інновації та інфраструктура».

Для забезпечення прогресу Цілі 8 «Гідна праця та економічний ріст» інструменти ШІ дозволяють прогнозувати попит на ринку праці і таким чином подолати непередбачуваність, що стабілізує зайнятість і ринки. В свою чергу інтерактивні системи навчання на основі ШІ дозволяють створювати персоналізовані освітні програми для співробітників, що відповідає Цілі 4 «Якісна освіта», а наявність зваженої стратегії навчання персоналу допомагає підприємствам адаптуватися до автоматизації та зменшити негативний соціальний ефект для вразливих робочих місць.

Можна зробити висновок, що використання ШІ в економічному середовищі підприємства є важливим фактором сталого розвитку. Поетапна та правильна інтеграція ШІ сприяє досягненню ЦСР у низці ключових сфер: енергоефективності, інноваціях, управлінні персоналом та екологічності виробництва. З метою максимізації переваг та мінімізації ризиків підприємствам слід:

- розробити та ухвалити стратегію ШІ на основі ЦСР;
- визначити пріоритетні напрями та метрики успіху;
- інвестувати у цифрову інфраструктуру та дані;
- підвищувати кваліфікацію персоналу для подальшої роботи із інструментами ШІ;
- забезпечити прозорість і відповідальність у впровадженні ШІ шляхом запровадження стандартів етики, захисту даних та енергозбереження у дата-центрах.

Список використаних джерел:

1. United Nations. The Sustainable Development Goals Report 2024. UN. 2024. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2024.pdf> (дата звернення: 22.03.2026)
2. Юрченко Г., Лесьо А. Роль штучного інтелекту в економічному зростанні. *Development Service Industry Management*. 2024. №2 (29)

С. 195–200. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(29\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(29)) (дата звернення: 22.03.2026)

3. UN Global Compact. Artificial Intelligence and the Sustainable Development Goals: Operationalizing technology for a sustainable future. *Compact Journal*. 2025. URL: <https://unglobalcompact.org/compactjournal/artificial-intelligence-and-sustainable-development-goals-operationalizing> (дата звернення: 22.03.2026)